

Cofnodion Cyfarfod y PWYLLGOR MOESEG A SAFONAU a gynhaliwyd yn Hybrid yn Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa, Aberaeron / o bell trwy gynhadledd fideo ddydd Llun, 05 Mehefin 2023

YN BRESENNOL: Miss Caryl Davies (Cadeirydd) Mr Alan Davies, Ms Carol Edwards a Mrs Caroline White (Aelodau Annibynnol)

Y Cyngorwyr Caryl Roberts a Gwyn Wigley Evans (Aelodau Etholedig)

Y Cyngorwyr Delyth James a Jan Culley (Cynrychiolwyr Cyngorau Tref a Chymuned)

Aelodau Etholedig Eraill a oedd yn bresennol: Y Cynghorydd Rhodri Evans

YN BRESENNOL:

Ms Elin Prysor (Swyddog Monitro)

Mrs Lisa Evans (Swyddog Craffu a Safonau)

Mrs Dana Jones (Swyddog Democrataidd a Safonau)

(10:00am-11:55am)

1 Ymddiheuriadau:

Dim.

2 Datgelu buddiannau personol / buddiannau sy'n rhagfarnu

Datgelodd Miss Caryl Davies fuddiant personol a buddiant sy'n rhagfarnu yn eitem 16 ar yr agenda, a chadeiriwyd yr eitem gan y Cynghorydd Caroline White.

Datgelodd y Cynghorydd Gwyn Wigley Evans fuddiant personol a buddiant sy'n rhagfarnu yn 5 (a)

3 Cadarnhau cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Moeseg a Safonau a gynhaliwyd ar 03 Ebrill 2023 fel rhai cywir

PENDERFYNWYD cadarnhau cofnodion cyfarfod y Pwyllgor a gynhaliwyd ar 03 Ebrill 2023 fel cofnod cywir yn amodol ar y canlynol:-

(i) diwygio "fy" i "ei" trigolion yng nghofnod 7(b);

(ii) diwygio rhif/llythyren paragraff y cofnod o 7(p) gan fod dau 7(p) wedi'u cynnwys yn y cofnodion;

(iii) diwygio cofnod 7(x) o "fy musnes" i "ei fusnes";

(iv) diwygio/ychwanegu llinell olaf y cofnodion gan ddileu "wastad";

(v) diwygio cofnod 7(a) o "ei" i "ei" gais;

(vi) mai'r dyddiad i gadarnhau'r cofnodion oedd 05 Mehefin 2023 ac nid 28 Mehefin 2023 gan fod dyddiad y cyfarfod wedi'i drefnu'n gynharach;

(vii) dylai eitem 10 ddweud 24 Gorffennaf ac nid 29 Gorffennaf

(vii) nodi mai Miss Caryl Davies oedd y Cadeirydd ac nid Mrs

Materion sy'n Codi

Dim.

4 Cofnod y Camau Gweithredu

CYTUNWYD i nodi Cofnod y Camau Gweithredu fel y'i cyflwynwyd.

**5 Ystyried ceisiadau am ollyngiadau gan y Cyngorwyr:
canlynol**

(i) Y Cyngorydd John Roberts, Cyngor Sir Ceredigion-cais TB

Cafwyd cais yn dwyn dyddiad 08 Ebrill 2023 oddi wrth y Cyngorydd John Roberts, Cyngor Sir Ceredigion yn gofyn am ollyngiad ynghylch y Rhybudd o Gynnig i'r Cyngor Llawn mewn perthynas â'r ffordd yr ymdrinnir â TB gan Lywodraeth Cymru. Roedd ei frodyr yn berchen ar dir yng Ngoginan. Roedd y tir wedi'i rannu'n ddau. Roedd un brawd wedi lesio'i holl dir i wahanol bobl nad oedd yn eu hadnabod. Mae'r brawd arall yn cadw cwpl o geffylau ar gyfer pori yn unig.

Nid oedd ganddo ddim diddordeb yn y tir heblaw gwirfoddoli i fwydo'r ceffylau tra roedd ei frawd yn gwella ar ôl llawdriniaeth ddifrifol. Credaf nad oedd ceffylau yn cael eu hystyried yn anifail amaethyddol.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cyngorydd Roberts i siarad a phleidleisio ar y cynnig ynghylch TB i'r Cyngor a fyddai'n cael ei ystyried yn eu cyfarfod ar 15 Mehefin 2023 ar y sail bod natur buddiant yr aelod yn golygu na fyddai cyfranogiad yr aelod yn y busnes y mae'r buddiant yn ymwneud ag ef yn niweidio hyder y cyhoedd wrth gynnal busnes yr awdurdod perthnasol; (Rheoliad 2 (d))

Rhoddwyd y gollyngiad ar gyfer cyfarfod y Cyngor ar 15 Mehefin 2023 a chyfarfodydd dilynol y Cyngor os oedd angen, ond heb fod yn hwy na chwe mis.

(ii) Y Cyngorydd Rhodri Evans, Cyngor Sir Ceredigion

Cafwyd cais yn dwyn dyddiad 01 Mai 2023 gan y Cyngorydd Rhodri Evans yn gofyn am ollyngiad i siarad yn unig ar Gais Cynllunio A201012 a oedd yn cael ei drafod yn y Pwyllgor Rheoli Datblygu ar 14 Mehefin 2023.

Roedd y Cyngorydd Evans yn bresennol yn y cyfarfod i gyflwyno ei gais. Dywedodd nad oedd yn credu bod ganddo fuddiant sy'n rhagfarnu ond roedd am ddod â hyn gerbron y Pwyllgor Moeseg a Safonau er mwyn tryloywder. Yr ymgeisydd Mr. O Jones oedd ei was priodas yn ei briodas yn 2007. Yn ei dro bu'r Cyngorydd Evans yn ystlyswr ym mhriodas yr ymgeisydd dros 10 mlynedd yn ôl. Fel yr Aelod Lleol, dywedodd nad oedd ganddo bleidlais ar y cais hwn, ond teimlai y dylai fod ganddo'r hawl i siarad ynglŷn â'r cais.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cyngorydd Evans i siarad yn unig (gan ei fod yn Aelod y Ward ac wedi ceisio siarad yn unig) ar Gais Cynllunio A202012 yn y Pwyllgor Rheoli Datblygu ar y sail bod cyfranogiad yr aelod yn y busnes y mae'r buddiant yn ymwneud ag ef wedi'i gyfiawnhau gan rôl neu arbenigedd penodol yr aelod (Rheoliad 2(d))

Rhoddwyd y gollyngiad ar gyfer cyfarfod y Pwyllgor Rheoli Datblygu ar 14 Mehefin 2023 a'r Pwyllgor Rheoli Datblygu dilynol os oedd angen, ond nid yw'n fwy na chwe mis.

(iii) Y Cynghorydd Rhodri Evans, Cyngor Sir Ceredigion

Cafwyd cais yn dwyn dyddiad 01 Mai 2023 gan y Cynghorydd Rhodri Evans yn gofyn am ollyngiad i siarad yn unig ar Gais Cynllunio A220751 a oedd yn cael ei drafod yn y Pwyllgor Rheoli Datblygu.

Roedd y Cynghorydd Evans yn bresennol yn y cyfarfod i gyflwyno ei gais. Dywedodd nad oedd yn credu bod ganddo fuddiant sy'n rhagfarnu ond roedd am ddod â hyn gerbron y Pwyllgor Moeseg a Safonau er mwyn tryloywder. Yr ymgeiswyr oedd Mr a Mrs G ac E Jones. Mr G Jones brawd ei frawd yng nghyfraith. Fel yr Aelod Lleol, dywedodd nad oedd ganddo bleidlais ar y cais hwn, ond teimlai y dylai fod ganddo'r hawl i siarad ynglŷn â'r cais.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd Evans i siarad yn unig (gan ei fod yn Aelod y Ward ac wedi ceisio siarad yn unig) ar Gais Cynllunio A220751 yn y Pwyllgor Rheoli Datblygu ar y sail bod cyfranogiad yr aelod yn y busnes y mae'r buddiant yn ymwneud ag ef wedi'i gyfiawnhau gan rôl neu arbenigedd penodol yr aelod (Rheoliad 2(d))

Rhoddwyd y gollyngiad ar gyfer cyfarfod y Pwyllgor Rheoli Datblygu ar 14 Mehefin 2023 a'r Pwyllgor Rheoli Datblygu dilynol os oedd angen, ond nid yw'n fwy na chwe mis.

6 Adroddiad Blynyddol Moeseg a Safonau 2022/23

Rhoddwyd ystyriaeth i Adroddiad Blynyddol Cadeirydd y Pwyllgor Moeseg a Safonau 2022/23. Diolchodd y Cadeirydd i'r swyddogion am baratoi'r Adroddiad Blynyddol yn amodol ar y diwygiadau a ganlyn:-

- (i) bod mesuriadau'r siart gylch yn Adran 5 yn cael eu rhannu yn ôl hyd yr amser a'r math o ollyngiad;
- (ii) rhoi "dim data ar gael" ar gyfer Cynghorau Tref/Cymuned ar dudalen 27 yr adroddiad; a
- (ii) rhoi terfyn amser o chwe mis i Gynghorwyr gwblhau Hyfforddiant y Cyfryngau Cymdeithasol yn adran Arweinwyr y Grwpiau Gwleidyddol.

7 Asesiad Cydymffurfio Arweinwyr y Grwpiau Gwleidyddol

Rhoddwyd ystyriaeth i Asesiad Cydymffurfio Arweinwyr y Grwpiau Gwleidyddol. Cwblhaodd arweinwyr y grwpiau eu hadroddiadau erbyn 30/4/23. Cynhaliwyd gweithdy gydag arweinydd pob grŵp yn unigol ar 15/5/23 gyda:

- Y Cynghorydd Bryan Davies (Plaid Cymru)
- Y Cynghorydd Elizabeth Evans (Democratiaid Rhyddfrydol)
- Y Cynghorydd Gareth Lloyd (Grŵp annibynnol)

Aeth y Pwyllgor ati i asesu i ba raddau yr oedd arweinwyr y grwpiau gwleidyddol wedi:

1. cymryd camau rhesymol i hybu a chynnal safonau ymddygiad uchel gan aelodau'r grŵp
2. cydweithredu â'r Pwyllgor wrth arfer swyddogaethau'r Pwyllgor
3. nodi unrhyw anghenion o ran hyfforddiant

Roedd y Pwyllgor o'r farn bod:

1. Arweinwyr y grwpiau wedi cymryd camau rhesymol i hybu a chynnal safonau ymddygiad uchel gan aelodau'r grŵp, ac wedi gwneud hynny mewn ffordd ystyrlon, er bod diffyg tystiolaeth a metrigau yn yr adroddiadau.

Er bod arweinwyr y grwpiau gwleidyddol yn credu eu bod nhw wedi gwneud digon i hybu a chynnal safonau ymddygiad uchel gan aelodau'r grŵp, nid oedd digon o dystiolaeth i gefnogi hyn. Roedd yr ymatebion yn oddrychol ac yn annelwig, ac nid oeddent yn canolbwyntio ar y Cod Ymddygiad.

2. Roedd arweinwyr y grwpiau wedi cydymffurfio â'u dyletswydd i gydweithredu â'r Pwyllgor wrth arfer swyddogaethau'r Pwyllgor.

3. Dylai holl arweinwyr y grwpiau sicrhau bod aelodau eu grwpiau'n cwblhau'r hyfforddiant ar-lein ynghylch y cyfryngau cymdeithasol o fewn 6 mis.

Argymhellion neu sylwadau ynghylch y lefel o gydymffurfiaeth â'r dyletswyddau newydd hyn:

Dylai pob arweinydd grŵp sicrhau bod aelodau eu grwpiau'n cwblhau'r hyfforddiant ar-lein ynghylch y cyfryngau cymdeithasol.

Dylid darparu hyfforddiant ychwanegol ar gyfer 2023/2024 er mwyn sicrhau bod arweinwyr y grwpiau'n cwblhau'r templedi mewn modd digonol, gyda mwy o fetrigau a thystiolaeth.

Parhau i ymgysylltu â'r Pwyllgor Moeseg a Safonau a'r Swyddog Monitro mewn modd rhagweithiol.

Parhau i ymgysylltu ag arweinwyr y grwpiau eraill i ddysgu oddi wrthynt a chefnogi eich gilydd i hyrwyddo ymddygiad cadarnhaol.

Parhau i ddefnyddio cyfarfodydd y grwpiau i ddarparu cyfleoedd i fentora'n anffurfiol.

Parhau i ddefnyddio cyfarfodydd y grwpiau i rannu achosion a gwersi a ddysgwyd, a dylid ystyried cynnwys achosion Panel Dyfarnu Cymru/Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru fel eitem sefydlog ar yr agenda.

Argymhell i'r aelodau na ddylent arwyddo deisebau.

CYTUNWYD i nodi'r sefyllfa bresennol.

8 Penodi Is-gadeirydd

CYTUNWYD y byddai Mr John Weston yn parhau i fod yn Is-gadeirydd y Pwyllgor tan 22 Chwefror 2023.

9 Cynllunio ar gyfer olyniaeth - aelodau annibynnol

Rhodddwyd ystyriaeth i'r Adroddiad ar Gynllunio ar gyfer Olyniaeth o ran Aelodau Annibynnol. Roedd yr argymhellion yn angenrheidiol i sicrhau bod y penodiadau priodol yn eu lle, yn unol â'r Cyfansoddiad

CYTUNWYD argymell i'r Cyngor gymeradwyo:

- 1) Cyfnod swydd Carol Edwards yn cael ei ymestyn 22/2/2024 i 21/2/2028.
- 2) y disgrifiad o'r rôl, manyleb y person a'r meini prawf
- 3) Aelodaeth y Panel Dethol fel a ganlyn:
 - Cadeirydd y Cyngor (Is-gadeirydd yn ei absenoldeb);
 - Aelod Annibynnol/Lleyg o'r Panel (wedi'i enwebu gan y Swyddog Monitro)
 - Cadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor Moeseg a Safonau (neu aelodau annibynnol eraill a enwebir gan y Swyddog Monitro yn ôl yr angen)
 - Cynrychiolydd y Cynghorau Tref a Chymuned a enwebir gan Un Llais Cymru.
 - Aelod Annibynnol/Lleyg o'r Panel (Cadeirydd y panel dethol); (a enwebir gan y Swyddog Monitro);

10 Hunanwerthuso'r Pwyllgor Moeseg a Safonau

Yng nghyfarfod y Pwyllgor Moeseg a Safonau ar 13 Hydref 2022 cytunwyd y byddai papur ar hunanwerthuso'r Pwyllgor Moeseg a Safonau yn cael ei ystyried yn y cyfarfod nesaf.

Roedd y Cadeirydd, yr Is-gadeirydd a'r Swyddogion wedi cyfarfod ac wedi drafftio holiadur er mwyn hunanwerthuso'r Pwyllgor Moeseg a Safonau yn flynyddol. Cafodd yr holiadur arfaethedig ei gyflwyno i'r Pwyllgor ar 25^{ain} Ionawr 2023 a chynigiwyd bod hunanwerthusiad yn cael ei gwblhau yn flynyddol gan aelodau'r Pwyllgor Moeseg a Safonau ar ddiwedd blwyddyn y cyngor.

Cytunwyd i roi mwy o ystyriaeth i'r hunanwerthuso o ran cael gwared ar yr opsiwn canolig yn yr holiadur hunanwerthuso ac ychwanegu cwestiwn ar effeithiolrwydd y Pwyllgor o ran llwyth gwaith agenda'r pwyllgor. Gofynnwyd i Aelodau'r Pwyllgor anfon eu hadborth ar yr hunanwerthuso er mwyn cwblhau'r hunanwerthuso. Byddai cynnwys yr ymatebion yn cael eu hychwanegu at y Blaengynllun Gwaith a'u hystyried mewn gweithdy i gytuno ar flaenoriaethau'r dyfodol.

Ar ôl ystyried yr ymatebion, CYTUNWYD i gynnal gweithdy i ystyried yr ymatebion ac i flaenoriaethu gwaith y pwyllgor yn y dyfodol.

- 11 Diweddariad ar God Ymddygiad y Swyddog Monitro- Chwarter 4**
Rhoddwyd ystyriaeth i Ddiweddariad Cod Ymddygiad y Swyddog Monitro – Chwarter 4. CYTUNWYD i nodi'r wybodaeth a gyflwynwyd.
Nodwyd y byddai Arweinwyr y Grwpiau mewn sefyllfa dda i amlygu materion tueddiadau a'r angen i hunan-adrodd yn dilyn euogfarn i'w haelodau
- 12 Ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad: WG47012 (Argymhellion yr Adolygiad Annibynnol o'r Fframwaith Safonau Moesegol (adroddiad Richard Penn)**
CYTUNWYD i nodi y byddai'r ymateb i'r ymgynghoriad yn cael ei gyflwyno fel y'i cyflwynwyd.
- 13 Datganiad o Weledigaeth**
CYTUNWYD bod y Datganiad o Weledigaeth yn parhau i fod yn addas i'r diben.
- 14 Hyfforddiant- Cynghorau Tref a Chymuned yn 2024**
CYTUNWYD y byddai hyfforddiant pellach yn cael ei roi yn 2024, ac y byddai ystyriaeth bellach yn cael ei rhoi i gyflwyno sesiynau hyfforddi gydag achosion/adroddiadau gwirioneddol o gamymddwyn. Nodwyd bod adroddiadau'r Ombwdsmon a Phanel Dyfarnu Cymru yn cael eu dosbarthu i Glercod yr holl Gynghorau Tref a Chymuned yn dilyn pob cyfarfod o'r pwyllgor. Nodwyd y gellid gofyn am adborth gan Glercod Cynghorau Tref a Chymuned ar anghenion hyfforddi eu Cyngor gan fod ganddynt fwy o wybodaeth am anghenion hyfforddi eu Haelodau. Nodwyd hefyd, er efallai nad oedd rhoi hyfforddiant yn broblem, roedd ymgysylltiad aelodau â hyfforddiant yn broblem barhaus. Nid oedd pob cynllun hyfforddi wedi'i ddychwelyd.
- 15 Diweddariad ar faterion Panel Dyfarnu Cymru**
CYTUNWYD i nodi'r adroddiad a ddosbarthwyd trwy e-bost. Byddai'r adroddiad hwn yn cael ei ddosbarthu i holl Glercod Cynghorau Tref a Chymuned ac Arweinwyr y Grwpiau.
- 16 Diweddariad ar faterion Ombwdsmon y Gwasanaethau Cyhoeddus**
CYTUNWYD i nodi'r adroddiad. Byddai'r adroddiad hwn yn cael ei ddosbarthu i holl Glercod Cynghorau Tref a Chymuned ac Arweinwyr y Grwpiau.
- 17 Blaenraglen Waith**
CYTUNWYD i nodi cynnwys y Flaenraglen Gwaith fel y'i cyflwynwyd.
- 18 Unrhyw Fater Arall**
Dywedodd y Cadeirydd mai hwn oedd cyfarfod olaf Mrs Caroline White a diolchodd iddi am ei holl waith a'i hymrwymiad dros y 10 mlynedd diwethaf. Dymunodd pawb yn dda iddi ar gyfer y dyfodol.

**Cadarnhawyd yng Nghyfarfod y Pwyllgor Moeseg a Safonau a
gynhaliwyd ar xxxxx
Cadeirydd: _____**

Dyddiad: _____